

Mycket hög finish
Spelar snyggt
Låter inte låda...

Saknar lite bett

Allsidiga
Smidiga
Bra basreflex

För pengarna? Inte
så mycket, nej

ALLSIDIGA ALLÄTARE – golvare eller stativare?

Ja, det är frågan som många hifi- och musikentusiaster brottas med. Vi har hittat två nya alternativ av det ena och andra slaget, som gjort så mycket som möjligt för att komma bort från de inbyggda begränsningarna.

Text Jonas Bryngelsson **Bild** H&M **Mätning** H&M

Golv- och stativhögtalare har sina givna, inbyggda fördelar, men också nackdelar. Om vi nu bortser från att små högtalare rent allmänt trivs bättre i mindre rum och att riktigt stora högtalare behöver mer luft runt omkring sig för att på bästa sätt breda ut de låga bastonerna.

Ett större kabinett kommer med en given bestyckning spela såväl mer som djupare bas, punkt. Det är liksom ingenting vi behöver orda om eller diskutera särskilt mycket. En välbyggd golvare brukar också låta just stadigt och rejält, med fast förankring av musiken som spelas upp. Och så kan man i 99 fall av 100 spela högre.

En stativhögtalare är mindre och får därmed per automatik en styvare, mindre resonant låda än golvaren, givet samma dimension och kvalitet på trä och stagning. Den sjunger med i mindre utsträckning och färgar därmed ljudet i lägre utsträckning.

Den mindre konstruktionen och inte minst baffelytan gör också att ljudet ”släpper bättre” från högtalaren. En välgjord stativhögtalare låter normalt sett mindre som en högtalare! En stativhögtalare är också nästan alltid en ren 2-vägs-konstruktion, med en diskant och en bas, som ger ett tightare spridningsmönster och också ett betydligt enklare delningsfilter. Även detta förbättrar känslan av rumslighet och att man inte just lyssnar på en högtalare.

Nackdelar? Den spelar inte lika djupt och kraftfullt i basen och har allt som oftast lägre känslighet. Såväl den lägre verkningsgraden som den klenare bestyckningen, innebär också att du inte lär kunna spela riktigt lika högt som med golvhögtalaren.

Ja, ungefär där har vi spelplanen när vi nu ska nagelfara två kombattanter, en från varje läger, och som gjort det mesta för att förstärka positiva egenskaper och komma bort från begränsningarna med respektive kategori.

Jag ska vara ärlig och säga att jag inför testet trodde att dessa båda konstruktioner låg närmare varandra i pris. En kontroll i

testets slutskede, gav däremot för handen att Elac-golvaren kostar ganska exakt hälften så mycket som Q Acoustics-stativaren.

Och okej; den senare är faktiskt väldigt mycket mer påkostad, sett inte minst till finish men också stativet. Men som sagt, min ingång i lyssnandet, var att de låg betydligt närmare varandra i pris...

Q Acoustics Concept 300

Den här stativhögtalaren bygger på golvhögtalaren Concept 500, till stor del konstruerad av **Karl-Heinz Fink** och hans Fink Team, med tillägget av det genomtänkta stativet och fastsättningen, som ger en nära på fritt svävande stativhögtalare. Concept 500 testade vi i H&M nr 4/2017, så vi får be intresserade läsare att kolla där för alla mer grundläggande konstruktionsfinesser dessa högtalare har. Kan läsas/köpas på hemsidan, hifi-musik.se.

Det brukar ofta sägas att den perfekta högtalaren är en liten, fritt svävande sfär som alstrar allt ljud. Det är så klart omöjligt att åstadkomma, men lite roligt att tänka på som målsättning. Och sanningen är att vår Concept 300 faktiskt kommer ganska nära, genom den tigha, rena 2-vägsbestyckningen (högtalarelementen är bultade baki-

från, utan synliga skruvar) och den mjukt avfasade högtalarlådan, dessutom byggd i tre olika MDF-lager med viskoelastisk gel däremellan.

Men det är stativet och kopplingen mellan högtalare och stativ som gör Concept 300 till en ganska unik konstruktion. Och ja, stativet är en integrerad del av högtalarparet och följer med vare sig du vill eller inte. Hela härligheten levereras i tre lådor: en varsin för de ihopmonterade stativen och en för båda högtalarna!

Själva stativet är en tripod, själva sinnebilden för en stabil grund, titta bara på alla kamerastativ, med tre smäckra, bärande ben men också en sinnrik vajerkonstruktion för att hålla ”spänningen” på konstruktionen. Stativet möter slutligen högtalaren genom en integrerad gummiplatta med fyra avskiljande spiralfjädrar på botten av högtalaren.

Maken till frikopplad högtalare har jag nog aldrig tidigare upplevt!

Tidigare Concept 500 och nu Concept 300 är Q Acoustics hittills klart mest ambitiösa högtalarbyggen, också de klart dyraste, trots att prislapparna är långt ifrån ”astronomiska”. Man har alltid jobbat med 2-vägslösningar samt nätta, snygga →

Med en jumper kan diskantnivån höjas eller sänkas med 1 dB. Utan jumper är det +/- 0.

Tripodstativen skruvas fast i den fjädrande bottenplattan.

och möbleringsvänliga, ja konsumentvänliga konstruktioner.

Den höglanslackade, snyggt tvåfärgade lådan, finns i tre olika utföranden: vitt och ek; silver och ebony samt svart och rose-wood.

De här högtalarna spelar särdeles öppet, luftigt och obehindrat, det låter väldigt "lädlost" när Concept 300 intar scenen.

Funkar med stökiga Built to Spill, men det är långt ifrån förstahandsvalet för dessa högtalare, som också låter bättre och mer fokuserat några centimeter invinklade mot lyssningspositionen, vilket ger bättre skärpa och fokus.

De spelar *Tutu* med Miles men framför allt *Emmylou's Wrecking Ball* med den äran, på ett alldeles fantastiskt sätt: öppet och vidsträckt helt utan rumsliga begränsningar.

Pumpar på bra också med Alanis *All I Really Want*, med bra driv, attack och botten.

Hårt komprimerade *Heartbreaker* med Motörhead funkar verkligen så där, och högtalarna distar när volymen vrids upp rejält, någonsans runt 100 dB.

Otroligt fin artikulation och känsla på Otis Reddings *Ol' Man Trouble*, där högtalarna verkligen breder ut sig och försvinner ur ljudbilden.

Mycket, mycket bra också på *Owner of a Lonely Heart* med Yes, som spelas artikulerat, strikt och detaljerat, ja taktfast och pådrivande också, för den delen.

Sammanfattningsvis spelar Concept 300 otroligt mjukt och snyggt och försvinner ur ljudbilden på ett häpnadsväckande sätt. Visst är de på många sätt musikaliska, men får ändå räknas lite mer till kategorin finspelande högtalare. Kan sakna lite bett och jävlar anamma för den allra skitigaste, grötigaste och mest komprimerade rockmusiken.

Elac Carina FS247.4

Tyska Elac har börjat komplettera sina strikta bokstavs- och sifferkombinationer med egennamn, samtidigt som **Andrew Jones** för första gången jobbar med Elacs så kända JET-diskanter i Carina-serien.

JET är alltså namnet på Elacs egna variant av den kända AMT-principen, utskrivet *Air Motion Transformer*. I grunden handlar det om en banddiskant, men en veckad och pulserande sådan, som därmed får en betydligt större area än ett motsva-

rande vanligt band hade fått.

Om nu Q Acoustics med Concept 300 försökt driva stativprincipen så långt som möjligt, genom att så gott det går, frikoppla den från stativ/underlag, har Elac och Andrew Jones också gjort sitt allra bästa för att komma bort från golvhögtalarens normalt "svaga sidor". Jag pratar om den stora lådan, som ofta färgar ljudet och rent allmänt gör högtalaren mer placeringskänslig och svårmöblerad.

Det handlar verkligen om ett slimmat, stumt och välbyggt kabinett, med metalltriggare i botten och nedåtriktad panel. Ser man till fotavtrycket men också uppenbarelser i rummet, kan man på många sätt säga att de här högtalarna är lika lättplacerade och möblerade som ett par stativare. Dessutom med rundade hörn och avsmalnande bakåt vilket ger ett styvare kabinett och mindre risk för stående vågor inuti och mindre diffraktion (kantdistorsion) från elementen.

För att på bästa sätt möta upp den snabba och dynamiska JET-diskanten, har man satsat på två små men potenta 5,25-tummare med aluminiumkoner, stora talspoler och välventilerade aluminiumkorgar i en 2,5-vägs basreflexkonstruktion.

Högtalarna finns tillgängliga i endera svart eller vitt utförande, båda matta.

Carina känns initialt som att hon ger lite mer (mikro)detaljer i den musikaliska väven, men framför allt: ganska rejält →

Rejåla utriggare och såväl nedåtriktad som bakåtriktad basreflexportar.

mycket mer (låg)bas och botten till musiken som spelas.

De låter däremot inte riktigt lika storskaligt öppna och härliga på *In the Air Tonight*, där de saknar lite vidsträckt öppenhet och luft.

Bra botten och socka blir det istället med skramliga Built to Spill: lika mycket driv och tryck som skärpa och kontroll. Ja, är det något Carina excellerar i, så är det nog ändå skärpa och kontroll.

Med Miles Davis *Tutu* låter det mycket bra, med såväl botten som härlig detaljering. Mer botten blir det också i Emmylou's *Wrecking Ball*, mer brösttryck och ännu mer småljud som plötsligt poppar upp ur den såväl frekvensmässigt utsträckta som avancerade Lanois-produktionen.

Elac tillför ännu mer tyngd i Alanis *All I Really Want to Do*, men här visar det sig också att det kan finnas en viss antydning till hårdhet i diskant-/övre mellanregister, inte minst jämfört med den så mjuka och luftiga återgivningen som Q Acoustics nyss bjöd upp till.

Elac har också lite mer kontroll över Motörheads obarmhärtigt komprimerade mangel, med bättre sortering i det täta ljudsjoket och spelar också lite högre innan det börjar låta riktigt illa.

Carina spelar inte Van the Man riktigt

lika härligt illusoriskt och vidöppet som Q Acoustics, men tillför å andra sidan detaljering och skärpa.

Med Steely Dan är Carina verkligen hemma på mammas gata, med kraftfull, medryckande bas i den så snygga produktionen.

Även Elac spelar några snäpp mer fokuserat och överlag bättre invinklade en bit mot lyssningspositionen. I mindre rum bör de definitivt *inte* stå alltför nära bakväggen.

Summa summarum

Om vi summerar intrycken från dessa båda högtalare, så blir slutsatsen inte helt oväntat att golvarn spelar mer bas och stativaren låter mer öppet.

Precis som det brukar vara, med andra ord, och konstigt vore det annars. Inte minst med tanke på hur långt Q Acoustics har gått för att frikoppla Concept 300 från omgivningen. Och man har verkligen lyckats, för dessa högtalare spelar nämligen så öppet och luftigt som man överhuvudtaget kan önska. Men också mjukt och härligt inställsamt.

Ja, det finns egentligen ingenting att kritisera, men vissa av oss, skulle nog önska oss lite mer bett i återgivningen.

Man kan också laborera med diskantnivån på högtalarnas baksidor.

Trots att Elac gjort sitt allra bästa för att göra en så liten och smidig golvare som bara möjligt, spelar den ändå som en golvare! En rejäl golvare, dessutom.

Här blir det mer botten men också tryck i bitarna med en överlag mer pådrivande och fysisk musikåtergivning.

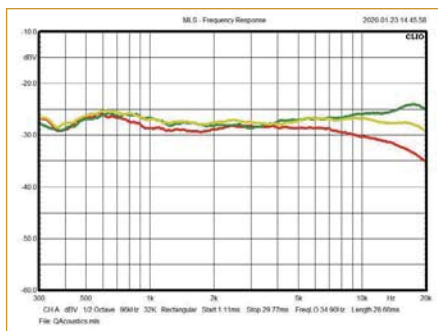
Men Elac "försvinner" faktiskt också ganska bra ur ljudbilden, för att vara en golvhögtalare, vill säga.

Båda två är mycket bra och vilken man väljer, kommer säkerligen bestämmas av såväl estetiska men kanske framför allt musikaliska hänsyn.

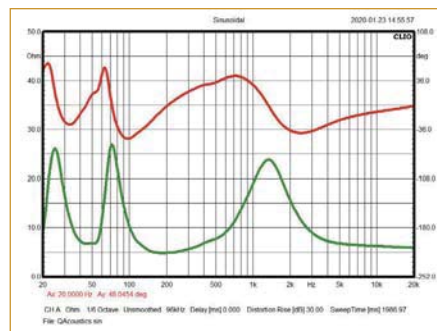
Och prislapparna förstås, men då får man betänka att det mycket påkostade stativet ingår i priset för Concept 300, det hade kostat en modig slant om det sålts separat.

Och visst är Q Acoustics på många sätt betydligt mer hifi-korrekt än sin golvstående kollega, som å sin sida kontrar med ett frejdt driv.

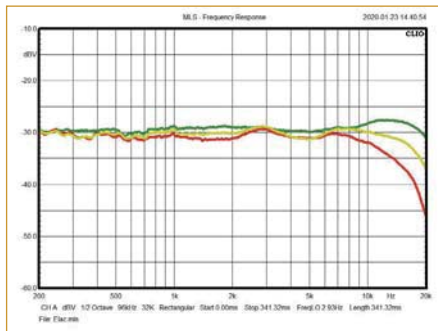
H&M

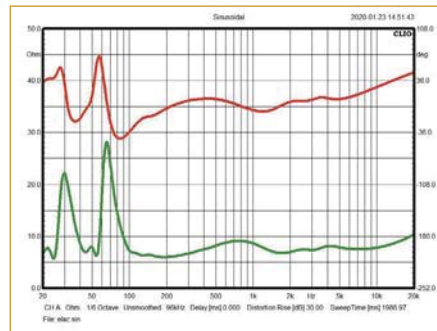
Utan diskantförstärkning har också Q Acoustics jämn och samlad frekvensgång. Vid 60 grader (röd) börjar en osedvanligt mjuk och kontrollerad diskantavrundning.

Q Acoustics har egentligen inte strömkrävande eller böjig impedans (grön) och den går aldrig under 5 Ohm. Stora fasväxlingar (röd) kan dock spela spratt med klena förstärkare.

Elac har imponerande linjär och sammanhållen frekvensgång med bara en antydning till stigning i toppen mätt rakt framifrån (grön). 60 grader (röd) från sidan faller diskanten över 10 kHz, snabbt men kontrollerat.

Elac har mycket snäll impedans (grön). Aldrig under 5,5 ohm. Också fasen (röd) är beskedlig även om växlingarna under 100 Hz kunde varit lite mjukare.

Q Acoustics Concept 300

- Pris** Cirka 40.000 kr/par (inklusive stativ)
- Princip** 2-vägs basreflex
- Bestyckning** 16,5 cm bas/mellanregister (coat paper), 28 mm mjuk domediskant
- Delningsfrekvens** 2,5 kHz
- Angiven verkningsgrad** 84 dB
- Nominell impedans** 6 ohm
- Kontakter** 1 uppsättning
- Mått** (BxHxD) 22x35,5x40 cm
- Vikt** 15,5 kg/styck
- Info** aamp.se, qacoustics.co.uk

Elac Carina FS247.4

- Pris** 19.990 kr/par
- Princip** 2,5-vägs basreflex
- Bestyckning** JET-diskant, två 13 cm aluminiumbasar/mellanregister
- Delningsfrekvenser** 1 kHz/2,7 kHz
- Angiven verkningsgrad** 87 dB
- Nominell impedans** 6 ohm
- Kontakter** 2 uppsättningar
- Mått** (BxHxD) 20,5x107x21,7 cm
- Vikt** 16,5 kg/styck
- Info** septon.se, elac.com

